

*Załącznik
do Uchwały Nr XXXVII/344/2017
Rady Miejskiej w Barlinku
z dnia 30 marca 2017 r.*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2017 – 2019

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ

Mariusz Maciejewski

Opracowanie Programu :

Barlinek 2017

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp i założenia Programu	str. 3
2. Diagnoza środowiska i problemu	str. 5
3. Zasoby Gminy Barlinek	str. 8
4. Zadania Programu	str. 9
5. Adresaci Programu.....	str. 11
6. Realizatorzy Programu	str. 11
7. Zakładane efekty realizacji Programu	str. 11
8. Źródło finansowania Programu	str. 12
9. Sposób monitorowania realizacji Programu	str. 12

1. Wstęp i założenia Programu

Rodzina stanowi naturalne środowisko opiekuńczo – wychowawcze. Jest tym środowiskiem społecznym, z którym dziecko spotyka się najwcześniej w swoim życiu. Jedną z głównych funkcji rodziny jest zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa oraz pozytywnych więzi. Według *A.C Sutton* jeśli dziecko ma zaspokojoną elementarną potrzebę poczucia bezpieczeństwa, jeśli spotyka się z czułością, aprobatą i akceptacją (...) opiekujących się nim dorosłych, którzy stanowią dla niego modele ról i ustalają wyraźne oraz stałe zasady zachowania, to ma możliwość wykształcenia w sobie pozytywnego poczucia własnej wartości i silnego poczucia tożsamości.

Rozpatrując funkcję rodziny rozumianej jako grupa i instytucja społeczna, możemy wyróżnić:

1. Funkcje instytucjonalne – funkcje dotyczące rodziny i małżeństwa jako instytucji społecznej: prokreacja, ekonomiczna, opiekuńcza, socjalizacyjna, stratyfikacyjna, integracyjna;
2. Funkcje osobowe – dotyczące rodziny jako grupy społecznej: małżeńska, rodzicielska oraz braterska.

Nie wszystkie rodziny wypełniają swoje funkcje na tym samym poziomie.

Misje i cele gminnego Programu wspierania rodziny:

Misja- niesienie profesjonalnej pomocy rodzinie z dziećmi w kierunku wzmocnienia lub odzyskania jej zdolności prawidłowego realizowania funkcji rodziny zapewniających prawidłowy rozwój jej członków, w szczególności dzieci oraz tworzenie sprzyjających ku temu warunków.

Cel główny: poprawa funkcjonowania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny naturalnej.

Cele szczegółowe:

1. Wzmocnienie lub nabycie przez rodziców prawidłowych umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w zakresie:
 - pełnienia ról społecznych,
 - stosowania właściwych metod wychowawczych,
 - konstruktywnego rozwiązywania konfliktów,

- prawidłowej komunikacji w rodzinie,
- kształtowania norm i wartości rodzinnych,
- rozwiązywania problemów i potrzeb rozwojowych dziecka,
- organizacji czasu wolnego dla rodziny i dziecka.

2. Wzmocnienie lub nabycie przez rodziców prawidłowych umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego i gospodarowania budżetem domowym.

3. Wzmocnienie lub nabycie prawidłowych umiejętności społecznego funkcjonowania w zakresie:

- korzystania z zasobów środowiska lokalnego,
- korzystania z własnych możliwości i uprawnień,
- załatwiania spraw urzędowych,
- komunikacji społecznej.

Szczególną rolę w obszarze wzmocniania rodziny odgrywa podejście systemowe.

Systemowe ujęcie rodziny wskazuje, że jest on systemem, czyli pewną złożoną rzeczywistością i zbiorem elementów pozostających w dynamicznej interakcji, w której każdy „element” jest określany przez pozostałe. Takie rozumienie zakłada, że na jakość funkcjonowania całej rodziny mają wpływ wszyscy jej członkowie. System rodziny charakteryzuje się cyrkularnością, która oznacza, że relacje nigdy nie są jednostronne, a zachowanie jednej osoby ma wpływ na cały rodzinny układ. Zmiana w jednej części systemu rodzinnego powoduje zmianę w pozostałych jego częściach. Rodzina jako system dzieli się na podsystemy, np. diada rodzicielska, podsystem dzieci.

Do zachowania równowagi systemu niezbędne jest, aby poszczególne elementy całości działały właściwie. Kluczową rolę w tym zakresie odgrywają małżonkowie (rodzice). Według *V.Satir* relacje małżeńskie stanowią oś, wokół której formują się wszystkie pozostałe relacje w rodzinie. Partnerzy są „architektami” rodziny.

Teoria systemowa postrzega rodzinę, jako aktywny system zdolny do wytwarzania nowego środowiska poprzez inicjowanie przez swoich członków nowych zadań.

Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należy stworzyć gminny Program wspierania rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny winien być spójny ze:

1. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Barlinek na lata 2013-2018 przyjętą Uchwałą Nr XLV/546/2013 Rady Miejskiej w Barlinku z dnia 26 września 2013 r.

2. Zintegrowaną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Myśliborskim na lata 2014-2019 przyjętą Uchwałą Nr LVI/447/2014 Rady Powiatu w Myśliborzu z dnia 29 października 2014 roku.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.
3. Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020 pn. *Region dla Rodziny*” przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Nr XXXVIII/517/14 z dnia 30 września 2014 r.

2. Diagnoza środowiska i problemu

Ośrodek Pomocy Społecznej w Barlinku działający na podstawie Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.) ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Z analizy ostatnich trzech lat wynika, że liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej stopniowo maleje, jednakże uwzględniając potrzeby rodzin w Gminie Barlinek, wsparcie niepieniężne - praca socjalna w dalszym ciągu jest wymagana. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny zaangażowani w pomoc rodzinom współpracują ściśle ze specjalistami, takimi jak psycholodzy, terapeuci, pedagodzy, prawnicy.

Tabela nr 1. Dane statystyczne z ostatnich 3 lat w zakresie ilości osób objętych wsparciem tut. OPS na dzień 31 grudnia każdego roku:

ROK	2014	2015	2016
<i>Ilość mieszkańców w Gminie Barlinek</i>	19.104	18.955	18.834
<i>Ilość rodzin objętych wsparciem finansowym OPS</i>	864	862	811
<i>Ilość osób w rodzinach korzystających ze wsparcia finansowego OPS</i>	1.969	1.902	1.753
<i>Ilość Niebieskich Kart założonych w rodzinach doświadczających przemocy w rodzinie</i>	58	30	51

OPS Barlinek realizując Ustawę o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej wskazuje klasyfikację rodzin wspieranych przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny:

1. Rodziny jeszcze wydolne wychowawczo:
 - rodziny zagrożone występowaniem jedynie trudności opiekuńczo-wychowawczych,
 - rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze;
2. Rodziny niewydolne wychowawczo:
 - rodziny wieloproblemowe, w których występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze,
 - rodziny zagrożone ograniczeniem praw rodzicielskich;
3. Rodziny dysfunkcyjne:
 - rodziny zagrożone ograniczeniem praw rodzicielskich;
 - rodziny z dzieckiem w pieczy zastępczej rokujące możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej;
 - rodziny z dzieckiem w pieczy zastępczej, u której nie stwierdzono możliwości powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Praca z rodziną w obszarze opiekuńczo-wychowawczym prowadzona jest ze wszystkimi wymienionymi rodzinami z wyłączeniem ostatniej wyżej sklasyfikowanej – rodziny z dzieckiem w pieczy zastępczej, u której nie stwierdzono możliwości powrotu dziecka do domu rodzinnego. W przypadku gdy OPS poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.). Po przeprowadzeniu wywiadu, pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny, z której może wynikać konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny. Pracownik socjalny występuje do Dyrektora OPS z wnioskiem o jego przydzielenie.

Tabela nr 2. Dane statystyczne z ostatnich 3 lat w zakresie pracy asystentów rodziny na dzień 31 grudnia każdego roku:

ROK	2014	2015	2016
<i>Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta</i>	24	27	32
<i>Ilość rodzin, które zakończyły pracę z asystentem ze względu na osiągnięcie celu</i>	4	2	4
<i>Ilość rodzin, które zakończyły pracę z asystentem ze względu na brak współpracy, brak efektów lub zmianę miejsca zamieszkania</i>	5	4	7

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zastosowana jest piecza zastępcza, którą sprawuje się w formie:

- rodzinnej (rodziny spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne, a także rodzinne domy dziecka),
- instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne).

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr3. Dane statystyczne z ostatnich 3 lat w zakresie realizacji zadań z pieczy zastępczej dzień 31 grudzień każdego roku:

ROK	2014	2015	2016	
<i>Ilość dzieci w pieczy zastępczej, za które Gmina odprowadza odpłatność do Powiatu</i>	25	32	33	
<i>Ilość dzieci, za które odpłatność wynosi:</i>	10%	17	12	9
	30%	6	11	8
	50%	2	9	16
<i>Ilość rodzin z których dzieci wyszły do pieczy zastępczej</i>	17	22	22	
<i>Ilość dzieci, które w ciągu roku powróciły do rodziny biologicznej lub osiągnęły pełnoletniość</i>	9	4	7	
<i>Kwota wydatkowana na opiekę i wychowanie dzieci w pieczy zastępczej</i>	75.959,96 zł	126.783,84 zł	189.523,80 zł	

3. Zasoby Gminy Barlinek

Gmina Barlinek w chwili obecnej liczy 18.834 mieszkańców (miasto i wieś – dwadzieścia sołectw). Gmina ma dwanaście jednostek organizacyjnych:

1. Barlinecki Ośrodek Kultury,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej,
3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Osinie,
4. Żłobek Miejski w Barlinku,
5. Przedszkole Miejskie Nr 1 w Barlinku,
6. Przedszkole Miejskie Nr 2 w Barlinku,
7. Szkoła Podstawowa Nr 1 w Barlinku,
8. Szkoła Podstawowa Nr 4 w Barlinku,
9. Szkoła Podstawowa w Mostkowie,
10. Publiczne Gimnazjum Nr 1 w Barlinku,
11. Publiczne Gimnazjum Nr 2 w Barlinku,
12. Gimnazjum dla Dorosłych w Barlinku.

oraz spółki z udziałem gminy:

1. Barlineckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.,
2. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.,

3. Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „PŁONIA” Sp. z o.o.,
4. Szpital Barlinek Sp. z o.o..

Ponadto w Gminie działają organizacje pozarządowe – jest ich 56 z czego większość swój zakres działalności opiera na aktywności na rzecz mieszkańców Gminy Barlinek.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje:

1. Komisariat Policji,
2. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych,
3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
4. Ośiem wiejskich świetlic środowiskowych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Barlinku obecnie liczy czterdziestu dziewięciu pracowników, z czego jedenaście osób zatrudnionych jest na stanowiskach pracowników socjalnych i trzech asystentów rodziny – są to osoby bezpośrednio pracujące z rodzinami wymagającymi wsparcia.

Ze względu na wielopropblematyczność grupy osób, które korzystają z usług tut. Ośrodka zasadna jest kompatybilność działań pomocowych, aktywizujących i wspierających wszystkich instytucji i organizacji działających na terenie Gminy na rzecz mieszkańców.

1. Zadania Programu

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

Zadanie 1 Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka:

- 1.1 zapewnienie dziecku będącemu w rodzinie przeżywającej trudności wsparcie i pomoc asystenta rodziny;
- 1.2 dożywanie dzieci w szkołach, przedszkolach;
- 1.3 monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- 1.4 zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej;
- 1.5 zapewnienie środków finansowych na utworzenie nowych placówek wsparcia dziennego na terenie Gminy Barlinek, a także finansowanie rodzin wspierających.

Zadanie 2 Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania ww. funkcji:

- 2.1 zapewnienie pomocy asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczej i wychowawczej;
- 2.2 zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie

- i informowanie o miejscach, w których udziela się wsparcia i pomocy;
- 2.3 podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez organizowanie grup wsparcia, warsztatów, konsultacji i poradnictwa;
 - 2.4 działania aktywizujące społecznie i zawodowo na rzecz rodzin, w których członkowie rodziny pozostają bez pracy;
 - 2.5 monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin problemowych, dysfunkcyjnych i środowisk patologicznych, w których występują m.in. problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba poprzez wypracowanie procedur służących wyłonieniu środowisk wymagających szczególnego wsparcia.

Zadanie 3 Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego:

- 3.1 udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej i żywieniowej z Ośrodka Pomocy Społecznej oraz świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- 3.2 praca socjalna świadczona przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej Barlinku;
- 3.3 udzielanie dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych stypendiów i zasiłków szkolnych,
- 3.4 umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych;
- 3.5 współpraca z innymi instytucjami świadczącymi pomoc na rzecz rodzin np. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu, Sąd, Policja itp.,
- 3.6 współpraca ze szkołami w zakresie pomocy wychowawczej i opiekuńczej, objęcie przez placówki oświatowe pomocą pedagogiczną.

Zadanie 4 Zwiększenie kompetencji zawodowych asystentów rodziny i pracowników socjalnych w zakresie wspierania rodziny:

- 4.1 szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe dla pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Barlinku bezpośrednio zaangażowanych w pomoc rodzinie;
- 4.2 organizacja superwizji dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych;
- 4.3 współpraca z Regionalnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Szczecinie – Region dla Rodziny - w zakresie doradztwa i edukacji dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny

5. Adresaci Programu

Adresatami Programu są rodziny zamieszkałe w Gminie Barlinek przeżywające trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz rodzice, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej. Rodziny, do których adresowane jest wsparcie odznaczają się różnym poziomem kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, istotnych z punktu widzenia zapewnienia właściwej opieki małoletnim dzieciom.

Rodzaj i zakres oferowanej pomocy powinien uwzględniać stopień występujących dysfunkcji w obszarze opiekuńczo-wychowawczym. W zależności od sytuacji działania podejmowane w ramach pracy asystentów rodziny i pracowników socjalnych zmierzać będą do zapobiegania objęcia dziecka opieką i wychowaniem poza rodziną lub stworzenia warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny biologicznej.

6. Realizatorzy Programu

Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny określa art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednym z nich jest opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Głównym realizatorem Programu będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Barlinku. Za bezpośrednią pracę z rodzinami wymagającymi wsparcia odpowiada Sekcja Pomocy Środowiskowej.

7. Zakładane efekty realizacji Programu

Efektom podejmowanych działań zawartych w niniejszym Programie będzie osiągnięcie głównego celu, jakim jest ogólna poprawa funkcjonowania rodziny w okresie przewidzianym na realizację ww. Programu:

1. polepszenie sytuacji dziecka i rodziny;
2. zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego;
3. podniesienie poziomu i rozwój różnorodnych form pomocy rodzinie;
4. ograniczenie dysfunkcji społecznych;
5. zminimalizowanie negatywnych zachowań;
6. poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających wsparcia i pomocy;
7. pozostawienie dzieci w rodzinie biologicznej;

8. reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodzin;
9. konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji.

8. Źródła finansowania Programu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2019 odbywać się będzie w ramach: środków budżetu Gminy Barlinek, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

9. Sposób monitorowania realizacji Programu

Instytucją odpowiedzialną za przebieg Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017– 2019 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Barlinku. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Burmistrza Barlinka w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej sprawozdań z realizacji Programu, sporządzanych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotu odpowiedzialnego za jego realizację (art. 179 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.).

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ

Mariusz Maciejewski